STOCKHOLMS UNIVERSITET

Institutionen för ekonomisk historia och internationella relationer

Internationella relationer II: IV

Termin och år: VT 2022

Student: Ammy Edberg

Handledare: Gonzalo Pozo Martín

Antal tecken: 43550

"OUR CURRENCY, BUT YOUR PROBLEM"

En kvalitativ analys om BRICS kan utgöra ett hot mot dollarhegemonin

Abstract

The purpose of this paper is to investigate whether BRICS can pose a threat to the dollar hegemony. Since the collapse of the Bretton Wood system, there have been episodes of persistent weakness in the dollar, raising doubts about the status of the US dollar as an internationally dominant reserve currency. A prominent organization that is gaining a stronger foothold in the international monetary system and which is trying to counteract the dollar hegemony is BRICS. This study answers, through a literature review and a theory-testing analysis of Norrlöf's hegemonic theory, the question of whether BRICS can constitute a threat against the dollar's dominant monetary role.

Nyckelord: Dollar - Hegemoni - BRICS - Norrlöf

Innehållsförteckning

1. Inledning **3**

1.1 Introduktion 3

1.2 Syfte och frågeställning 4

1.3 Tidigare forskning och teoretisk kontext 4

1.3.1 Tidigare forskning 4

1.3.2 Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori 6

1.4 Empiriskt material och metod 7

1.4.1 Empiriskt material 7

1.4.2 Metod 7

2. Bakgrund **9**

2.1 Dollarhegemonins framväxt och motarbetande krafter 9

2.2 Dollarhegemonin idag 9

2.3 Framväxten av BRICS 10

2.4 BRICS och den successiva ökningen 11

3. Empirisk analys **11**

3.1 BRICS kollektiva engagemang för att minska dollarhegemonin 11

3.2 NDB och CRA 12

3.3 “Yuan Oil Futures” 13

3.4 Ny teknik, nya möjligheter 14

3.5 BRICS relation till USA försvårar processen 14

4. Avslutning **16**

4.1 Sammanfattande diskussion 16

4.2 Förslag för vidare forskning 17

Källförteckning **18**

1. Inledning

1.1 Introduktion

USA:s monetära hegemoni har sedan decennier tillbaka varit föremål för studier. Sedan kollapsen av Bretton Woodssystemet har episoder av ihållande svaghet vad gäller dollarn väckt tvivel om den amerikanska dollarns status som internationellt dominerande reservvaluta. Medan en del internationella monetära myndigheter accepterar dollarhegemonin finns det vissa krafter som försöker motarbeta den, en framstående sådan är BRICS (Brasilien, Ryssland, Indien, Kina och Sydafrika). År 2009 hölls det första toppmötet för BRIC med huvudpunkten att övervinna finanskrisen och etablera ett nytt och mer rättvist internationellt monetärt system (BIS 2016). Kan BRICS utgöra ett hot mot den nuvarande dollarhegemonin? Det har denna studie för avsikt att besvara genom en teoriprövande litteraturgranskning.

Det finns ordentligt tilltagna skäl för att förutse en fundamental förändring av dollarns hegemoniska roll. Dollarhegemonin ger USA ett brett spektrum av privilegier, en omkastning av dessa skulle inte bara få avsevärda ekonomiska konsekvenser, utan även skaka grunden för internationell maktpolitik. En förändring skulle kunna, förutom att leda till en mycket större internationell granskning av USA:s politiska val, också allvarligt inskränka USA:s förmåga att projicera militär makt internationellt. Vikten av att studera just hur BRICS kan utgöra ett hot mot dollarhegemonin ligger dels i dess kollektiva ekonomiska makt, men också i och med att BRICS är den första framväxande koalitionen med starkt engagemang att reformera det internationella monetära systemet. År 2021 stod BRICS ungefär för 24 procent av världens BNP och över 16 procent av världshandeln (BRICS Indien 2021). En monetär utveckling av BRICS skulle därför inte bara påverka de monetära relationerna mellan BRICS utan också påverka den internationella arenan.

År 2010 redogjorde Carla Norrlöf, med utgångspunkt i hegemonisk stabilitetsteori, för USA:s hegemoniska plats i det internationella ekonomiska systemet, samt vilken typ av utveckling som skulle behöva äga rum för att utmana dollarhegemonin. Denna studie har som ansats att undersöka huruvida BRICS kan utgöra ett hot mot dollarhegemonin, samt hur Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori kan förhålla sig till detta. Precis som Richard Nixons finansminister John Connally berömt benämnde dollarn år 1971 för en grupp europeiska finansministrar *"our currency, but your problem"*... (U.S Department of State Archive u.å).

1.2 Syfte och frågeställning

Av den orsak att BRICS är den första framväxande koalitionen med starkt engagemang att reformera det internationella monetära systemet, utgör en granskning av dess initiativ till att minska dollarhegemonin en möjlighet att främja vetenskaplig forskning om ämnet. Förhoppningsvis kommer uppsatsen även att bidra till den nuvarande forskningen om dollarhegemoni. Trots bredden av BRICS medlemsländers finansiella samarbete, deras relativt höga insatser och dess sammanlänkning är BRICS verksamhet på det monetära systemet till synes understuderat. Denna uppsats har därför som ansats att hjälpa till att täcka en till synes tidigare brist på forskning inom detta område. Då studien utgår från en deduktiv ansats syftar uppsatsen även till att pröva huruvida Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori kan svara på om BRICS kan utgöra ett hot mot dollarhegemonin. Uppsatsen studerar dollarhegemonins utveckling från år 1999 fram till år 2021. BRICS utveckling studeras från BRICS skapande, år 2008, fram tills sista kvartalet 2021. Uppsatsens tidsram sträcker sig därmed från 1999 till Q4 2021.

Följaktligen har jag för avsikt att i denna uppsats besvara frågeställningarna;

- *Kan BRICS utgöra ett hot mot dollarhegemonin?*
- *Hur förhåller sig Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori till fallet?*

1.3 Tidigare forskning och teoretisk kontext

1.3.1 Tidigare forskning

Att BRICS, som en koalition för att minska dollarhegemonin, är någorlunda understuderat är överraskande. Sett till den sammanlagda storleken på BRICS-ekonomierna, samt risken som finns för sanktioner borde BRICS medlemsländer ha den kollektiva motivationen att genomföra en förändring av det internationella monetära systemet. Historiskt sett har alla BRICS medlemsländer upplevt amerikanska sanktioner, Ryssland och Kina befinner sig idag fortfarande under olika nivåer av dessa sanktioner (DI 2022). BRICS prioritet att minska beroendet av dollarn och reformera det monetära systemet offentliggjordes när de samlades för första gången år 2008 (BRICS 2009).

Den till synes tidigare forskning som bedrivits har identifierat en bred global trend mot att minska dollarhegemonin. Sett till studierna tog detta start runt 2000-talet och fortsatte fram till strax efter finanskrisen 2008, där denna trend i allmänhet stannat av. Lan Cao hävdar i sitt verk “Currency Wars and the Erosion of Dollar Hegemony” (2016), att bara för att en minskning av dollarhegemonin inte inträffade efter finanskrisen 2008,

betyder det inte att den aldrig kommer att slå till. Vidare menar hon att vid skrivandets tidpunkt, det vill säga år 2016, fanns inget effektivt alternativ till dollarn, men det behöver inte betyda att en sådan inte kommer dyka upp. Cao framhåller att dollarn kan vara stark i år och svag nästa år, eftersom att det hör till karaktären hos ett marknadsbaserat flytande system, men att olika indikatorer visar att nya alternativa system som inte rör dollarn sakta men säkert håller på att skapas. Hennes verk är inte specificerat på BRICS utan på dollarhegemonin i sig, men vid tillfällen skildrar hon hur tillväxtmarknader, som BRICS eller någon annan kombination, skulle kunna etablera konkurrenskraftiga valutazoner (Cao 2016).

Frågan vad gäller om BRICS ses som ett hot för dollarhegemonin har skildrats i litteraturen om BRICS kollektiva finansiella struktur. Bruetsch och Papa (2013) undersökte BRICS dynamik på den internationella monetära arenan och kom till slutsatsen att alla BRICS medlemsländer var överens om att minska dollarns hegemoniska roll, men att ländernas intresse och oenighet försvårade eventuella insatser (Bruetsch & Papa 2013). Till följd har flera forskare utvärderat hur BRICS presterat både som finansiell koalition, men också som enhet för kollektiv mobilisering. En viktig faktor är hur BRICS hjälpt marknader att förändra den internationella monetära ordningen genom att utveckla alternativa källor och utveckla finansiering för att skapa ett system som bättre tjänar dess intressen och ideer (Gallagher 2015). Samtidigt finns de forskare som hävdar att dollarhegemonin inte är under något hot, att trenderna gynnar för fortsatt amerikansk dominans. En av dessa är Michael Beckley. År 2011 skrev han “China’s century? Why America's Edge Will Endure”, trots fokus på Kinas eventuella uppgång i förhållande till USA, menar han att det faktum att USA steg i förhållande till Kina samtidigt som de stödde världsekonomin och bibehöll hegemonisk närvaro, tyder detta på att dollarns hegemoniska ställning kommer förbi permanent (Beckley 2011). Att det finns forskare som hävdar att dollarhegemonin kommer förbli permanent är relevant att nämna i denna uppsats eftersom den kommer skildra ett eventuellt hot mot dollarns hegemoniska ställning. Med tidigare vetskap om att det finns forskare som ser en nedgång i dollarhegemonin, och att det finns forskare som hävdar att dollarhegemonin inte är under något hot, ges denna uppsats förhoppningsvis en god grund att stå på, samtidigt som uppsatsen kommer att utveckla och förhoppningsvis täcka den till synes tidigare brist på forskning vad gäller huruvida BRICS hotar dollarhegemonin.

Majoriteten av tidigare forskning tycks vara överens om en sak: att vi lever i en dollarvärld, där dollarfakturering är dominerande, där dollarfinansiering för globala banker är avgörande och där dollarförankring i valutareserver är utbredda.

1.3.2 Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori

Med utgångspunkt i hegemonisk stabilitetsteori redogör Carla Norrlöf för USA:s hegemoniska plats i det internationella ekonomiska systemet. USA:s hegemoniska plats ger inte bara positiva externa effekter som resultat av hegemoniskt utbud av kollektiva nyttigheter utan flera fördelar tillfaller även andra stater runt om, även om de slipper betala för dessa, ett påstående känt som hegemonisk stabilitetsteori, en tro på den välvilliga hegemonen. Vidare menar Norrlöf att USA besitter ekonomiska fördelar och ställer sig frågan varför inte andra stater försöker initiera förändringar för att få några av dessa fördelar för sig själva, dessutom redogör hon gör vilken typ av utveckling som skulle behöva äga rum för att utmana dollarhegemonin, samt hur troligt det är att den skulle kunna inträffa. Ju mer avlägsen relation USA har till allierade politiskt, desto mindre attraktiva kommer amerikanska produkt- och kapitalmarknader att verka. Hon belyser även att om allierade har en tillräckligt stark reservposition för att göra det rationellt att hålla tillbaka stödet till amerikansk hegemoni. Hon ställer sig frågan, om länder vänder sig bort från dollarhegemonin, var ska de då vända sig? (Norrlöf 2010). Kortfattat menar Norrlöf att dollarhegemonin är stabil och hållbar på grund av tre faktorer: dollarns status som internationellt dominerande reservvaluta, den amerikanska handelsmakten, samt USA:s militära överväldighet. Men också av den anledning att andra stater inte utmanar dollarhegemonin på grund av att en del av de drar nytta av USA:s dominerande ordning, och att det finns betydande samordningsproblem när det gäller att skapa en alternativ världsordning (ibid.).

På grund av uppsatsens omfattning avgränsas studien till att endast studera Norrlöfs teoretiska argument om det finns något alternativt system för länder som vänder sig bort från dollarhegemonin, vilken typ av utveckling som skulle behöva äga rum för att utmana dollarhegemonin, samt hur USA:s allierade makt gör det svårt för länder att minska sin relation till dollarhegemonin (Norrlöf 2010).

I och med att uppsatsen ämnar besvara frågeställningen *Kan BRICS utgöra ett hot mot dollarhegemonin?* anser jag att ovanstående teoretiska ramverk är av betydelse eftersom det lyfter implicita antaganden om dollarhegemonin. Genom uppsatsens frågeställning kommer teorin om hegemonisk stabilitet att utmanas samtidigt som den kommer

fungera som hjälpande ramverk för att förklara och synliggöra implicita händelser, men framför allt hjälpa till att besvara uppsatsens frågeställning.

1.4 Empiriskt material och metod

1.4.1 Empiriskt material

För att besvara huruvida BRICS utgör ett hot mot dollarhegemonin kommer uppsatsens empiriska ramverk utgå från kvalitativa material. Det kvalitativa materialet utgörs av flera olika empiriska källor. Urvalet av dessa källor är gjorda på så sätt att de kompletterar varandra och överlappar de tomrum som finns i respektive material, på så sätt ökas uppsatsens trovärdighet. De mest framstående kvalitativa källorna är olika arkivkällor. Dessa är bland annat BRICS årsrapporter från 2009 och 2020, samt årsredovisningar från BRICS gemensamma utvecklingsbank (NDB) 2014 och 2019. Vidare kommer detta kompletteras med material från bland annat BIS, artiklar från IMF, BRICS Business Council och enstaka tal från BRICS-politiker. Detta kommer ge en mer korrekt bild av BRICS och bidra till studien som helhet. Allt empiriskt material kommer att analyseras genom uppsatsens teoretiska ramverk, det vill säga Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori.

Innan den empiriska analysen genomförs kommer jag att redogöra för dollarhegemonins utveckling fram till idag, samt BRICS successiva ökning. För att göra detta kommer jag att skapa en egen graf med data som sammanställts från COFER, vilket kommer ge en indikator på hur dollarhegemonin har förändrats från 1999 (då andelen dollarreserver i världen var som högst) fram tills Q4 2021 (COFER u.å). För att få en överblick på hur BRICS har förändrats över tid kommer jag även använda data från den senaste treårsundersökningen från Bank for International Settlements (BIS) "Triennial Central Bank Survey of Foreign Exchange and Over-the-Counter (OTC) Derivatives Markets", gjord 2019. Denna undersökning redogör för BRICS-valutornas omsättning från 2017 till 2019 och görs var tredje år. För skapa en indikator på dess successiva utveckling jämförs detta mot BIS treårsundersökning som gjordes 2014. En nackdel med detta material är att statistiken från 2019 sätts i relation med statistik från 2021, vilket kan ge missvisande siffror. I Juni 2022 släpps en ny BIS treårsundersökning, användandet av den hade gett en mer exakt indikator vilket hade ökat uppsatsens trovärdighet (BIS 2019). Jag vill däremot betona att detta hör till uppsatsens bakgrundskapitel.

1.4.2 Metod

Då studien ämnar att besvara frågeställningen *Kan BRICS utgöra ett hot mot dollarhegemonin?* är en kvalitativ metod att föredra, för att få en ökad förståelse för

fenomenet i frågan. Det är inom denna metod väldigt angeläget att ständigt sträva efter att ha en öppen inställning för vad man kan tänkas möta för att få en så fullkomlig bild som möjligt. Men med utgångspunkt i hegemonisk stabilitetsteori gör sig denna teori väldigt lämpad till forskningsområdet, därför är forskningsstrategin deduktiv, det vill säga teoriprövande (Bryman 2018). Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori kommer att konkretiseras genom det empiriska materialet. Syftet med att operationalisera är att skapa en brygga mellan teorin och det empiriska materialet. Teorin kommer alltså undersökas och bekräftas i en miljö där fenomenet uppstår. En svaghet med operationalisering är att metoden kan bidra till att orsakssambandet mellan empirin och teorin blir svagare, vilket innebär att studiens resultat blir mindre trovärdigt.

För att genomföra en deduktiv analys används tydliga frågor som verktyg. Frågorna beskrivs som analysenheter och utgår i denna studie från teoripåståenden. Dessa är: *Om länder vänder sig bort från dollarhegemonin, var ska de då vända sig?, Kan BRICS skapa en infrastruktur där dollarn hålls utestängd? Försvarar BRICS medlemsländers relation till USA processen att minska dollarhegemonin?*

Vid genomförandet av denna studie krävs två faktorer, dels teorin som prövas, men också en analys av det empiriska materialet med avsikt att exponera analysenheterna. Det kvalitativa materialet analyseras genom en litteraturgranskning för att identifiera BRICS kollektiva engagemang som eventuellt skulle kunna hota dollarhegemonin. Syftet med valet av denna metod är att ge en överblick inom området, indikera problem och brister samt precisera begrepp och tolka innehåll i texter, på detta sätt kunna täcka en till synes tidigare brist inom området (Esaiasson, et al. 2007). I analysen har den teorin varit underlag för mina tolkningar och fungerat som hjälpande ramverk, analysen har sedan kontinuerligt bearbetat material genom datainsamling där jag fokuserat på vad som anses relevant för ämnet. Vidare har jag förhållit mig till autentiskt material, vilket är viktigt för att tolkningen ska bli så korrekt som möjligt. Redovisningen av det empiriska materialet har skett genom sammanfattande referat och argumenterande slutsatser (ibid.).

Något som är värt att nämna är att litteraturgranskning är en metod som kritiseras av att forskaren själv utgör instrument och gör urvalet med dess egna tolkningar. Inom forskningsfältet betonas det hur man bör vara neutral och autentisk, men det är viktigt att ha i åtanke att alla forskare står på olika erfarenheter och har olika förkunskap, vilket kan påverka tolkningen av materialet (Backman 2008). Trots det, för att få ett brett ramverk anser jag att denna metod lämpar sig bra till uppsatsens frågeställning. Jag har

genom undersökningens gång försökt hålla mig kritisk till förutfattade meningar och tolkningar, vilket också skildras vid valet av empiriskt material.

2. Bakgrund

2.1 Dollarhegemonins framväxt och motarbetande krafter

Dollarn fick status som internationell dominerande reservvaluta samtidigt som Bretton Woods etablerades år 1944. På 1960-talet fick systemet som mest kritik. USA hade tagit fram en ny guldbörsstandard, men istället för guldet var denna designad för att dollarn skulle användas som underliggande reservtillgång. De flesta observatörer var överens om att USA besatt enorma fördelar, en situation som Frankrikes f.d president Charles de Gaulles finansminister Valéry Giscard d'Estaing kallade "exorbitant privilege" (Eichengreen 2011). Som ett resultat av de transaktioner som behövdes för att bibehålla länders växelkurs mot dollarn ifrågasattes dollarhegemonin allt mer. Problemet var att länders innehav av dollar översteg värdet på USA:s innehav av guld så minskade trovärdigheten för dess åtagande att konvertera dollar till guld. För att bevara dollarns värde skulle USA vara tvungna att anta deflationspolitik, vilket i sin tur skulle resultera i en minskning av den internationella likviditeten. Denna spänning har sedan dess blivit känd som "Triffin dilemmat". USA:s före detta president Richard Nixon kom med en alternativ lösning, att den i själva verket inte skulle försöka försvara dollarns värde mot guld, en ståndpunkt omsluten i den dåvarande amerikanska finansministerns kommentar till sina europeiska motsvarigheter, att dollarn är "*our currency, but your problem".* Likgiltigheten för dollarns värde ledde kort därefter till Bretton Woodssystemets kollaps och gav de flytande växelkurserna som finns idag (Triffin 1960). Sedan finanskrisen 2007-2008 har dollarns överhöghet och USA:s globala ledarskap ifrågasatts i allt högre grad. Att krisen hade sitt ursprung i USA väckte oro över tillförligheten och rationaliteten i att bevara dollarns hegemoniska ställning i det globala finansiella systemet. Dessutom skapade krisen en möjlighet för suveräna stater att söka högre status på den internationella arenan (Eichengreen 2011).

2.2 Dollarhegemonin idag

Det råder ingen tvekan om att den amerikanska dollarn, som dominerande reservvaluta, påverkar olika aspekter av globala angelägenheter (Helleiner och Kirshner 2009:1). Vad gäller dimensionen om valutareserverna har dollarn inte blivit *mer* dominerande. Faktum är att dollarn inte ens har behållit dominansen från tidigare år. Trots att USA är världens mest dominerande reservvaluta har dess globala andel reserver som innehas av centralbanker sjunkit till det lägsta på 25 år (IMF 2021). Grafen nedan visar hur

dollarns hegemoniska roll har minskat från första kvartalet 1999 till sista kvartalet 2021. Anledningen att jag valt att hämta siffror från första kvartalet 1999 är på grund av att andelen dollarreserver var som högst då. Datan är sammanställd från COFER, som menar att andelen dollarreserver har minskat från 71,19 procent (Q1 1999) till 58,81 procent (Q4 2021) (COFER u.å).

Total andel dollarreserver i världen 1999-2021 (i procent)

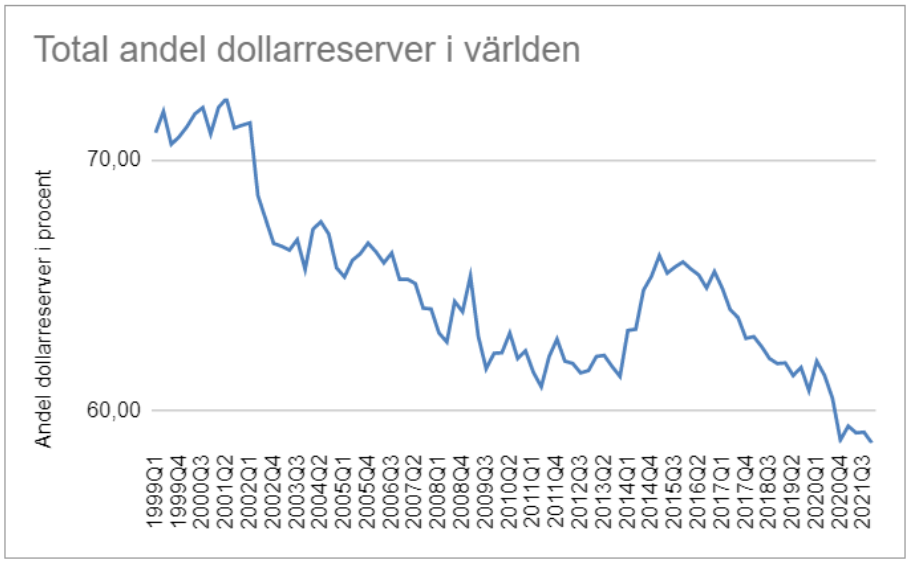

Källa: Data sammanställt från COFER, Currency Composition of Foreign Exchange Reserves 1999-2021.

2.3 Framväxten av BRICS

År 2008 hölls det första mötet inom BRIC för att utforska möjligheten att övervinna krisen och etablera ett nytt och rättvisare internationellt system. Dåvarande medlemmar var Brasilien, Ryssland, Indien och Kina (BRIC 2009). När Sydafrika gick med i BRIC år 2010 transformerades BRIC till BRICS, och sedan dess har medlemmarna uppnått politisk samordning i över sjuttio frågor (BIS 2016). Förkortningen BRIC myntades redan år 2001 av Goldman Sachs chefsekonom Jim O'Neill för att beskriva världens fyra största utvecklingsekonomier (Brasilien, Ryssland, Indien och Kina). O'Neill förutspådde att de skulle dominera världsekonomin i framtiden och föreslog att BRICS skulle strukturera globaliseringen under de kommande 50 åren (Cameron 2011). BRICS var alla överens om en gemensam punkt, de ville minska USA:s dominans inom världsekonomin (ibid.). Under ett toppmöte år 2011 lyfte medlemmarna fram gemensamma intressen av att reformera den befintliga reservvalutastrukturen. Två år senare, under 2013:s toppmöte, upprepade BRICS sitt åtagande om att reformera och diversifiera den globala monetära strukturen (BRICS 2013). Sedan dess har BRICS

genomfört flera kollektiva engagemang för att minska dollarhegemonin, något som tas med i den empiriska analysen.

2.4 BRICS och den successiva ökningen

I takt med att dollarns roll har minskat så har BRICS successivt fått större andelar i det dollarbaserade globala valutasystemet, även om de ligger kvar på relativt låga nivåer jämfört med den amerikanska dollarn. För att minska beroendet av den amerikanska dollarn har BRICS ökat användningen av sina egna valutor i gränsöverskridande transaktioner. Enligt den senaste treårsundersökningen från Bank for International Settlements är den kinesiska renminbin den 8:onde mest omsatta valutan i världen, och den mest aktivt handlade tillväxtmarknadsvalutan. År 2019 nådde den 4,3 procent av den totala globala omsättningen (BIS 2019). Den näst mest omsatta BRICS-valutan var den indiska rupien som låg på 16:onde plats och stod för 1,7 procent av den globala handeln. Ryska rubeln låg på 17:onde plats, Brasilianska realen på 20:onde plats och den Sydafrikanska randen på 33:dje plats. Jämför man dessa förändringar över tid, från 2004 till 2019, är renmibins ökning den största. Tillväxten för andra BRICS-valutor sker inte lika snabbt men ändå stadigt. Däremot har andelarna för ledande globala valutor, framförallt euron, japanska yenen och det brittiska pundet, generellt minskat (ibid.). I BRICS undersökning visade det sig att BRICS, år 2021, stod för hela 24 procent av världens BNP och över 16 procent av världshandeln (BRICS Indien 2021).

Oavsett om vi sätter dollarns nedgång i korrelation till BIS treåriga undersökning skulle det visa att dollarn fortfarande är dominerande på valutamarknaden, även om det går att skildra en minskning i dess dominans. Den samlade andelen för BRICS-valutorna, framför allt renminbin, har däremot sakta ökat men är fortfarande betydligt mindre än den amerikanska dollarn. Den successiva ökningen som sker för BRICS-valutorna behöver däremot inte nödvändigtvis ske på bekostnad av den amerikanska dollarn (BIS 2019).

3. Empirisk analys

3.1 BRICS kollektiva engagemang för att minska dollarhegemonin

I föregående avsnitt ses en successiv ökning av BRICS-valutorna och en successiv minskning av dollarhegemonin, huruvida det sker på den amerikanska dollarns bekostnad är en bredare fråga som inte kommer ges svar på i denna undersökning. Som Cao betonar kan dollarn vara stark i år och svag nästa år. Det är karaktären hos ett marknadsbaserat flytande system (Cao 2016). Vidare, och avgörande för att bedöma om

BRICS kan utgöra ett hot mot dollarhegemonin, kommer följande avsnitt belysa BRICS kollektiva engagemang för att minska dollarhegemonin.

3.2 NDB och CRA

Som tidigare nämnt uttalades det redan vid första BRICS-toppmötet 2009 att medlemmarna var fast beslutna om att etablera ett nytt och rättvisare internationellt system och minska USA:s dominans inom världsekonomin (BRICS 2009). Norrlöf menar att en fråga som förtjänar uppmärksamhet är: 'Om länder har tillräckligt stark reservposition för att rationellt vända sig bort från dollarhegemonin, var ska de vända sig istället?' (Norrlöf 2010). Kanske kan BRICS besvara det. Det finns flera viktiga milstolpar som gett BRICS energi att diversifiera det monetära systemet, ett av dem är etablerandet av New Development Bank (NDB) och BRICS Contingent Reserve Arrangement (CRA) år 2014. NDB och CRA skapades för att återspegla Världsbankens och IMF:s funktioner med den skillnad att de verkar under BRICS ägande och kontroll. Dessutom skapade detta en möjlighet för BRICS att minska sitt beroende av dollarfinansiering. För BRICS medlemsländer innebär dock NDB fler fördelar än Världsbanken, med färre lånevillkor, samt att lån i lokala valutor tillåter låntagare att inte öka dess externa dollarskulder (NDB 2014). CRA är inte tänkt att ersätta finansieringsarrangemang under IMF utan verkar snarare som ett komplement till befintliga internationella monetära och finansiella arrangemang. CRA är viktigt för BRICS medlemsländer eftersom det skapar möjlighet att få snabb och ökad likviditet i händelse av en kris, men hittills har ingen av länderna haft behov av CRA (BIS 2016). Dollarns dominerande monetära status baseras framförallt på förtroendet för att dollarn förblir stabilt substitut för 'världsvaluta', men även, som Norrlöf tar upp, att många länder inte ser något annat alternativ mer än att lösa in amerikanska statspapper. Hon menar att ett snabbt återkallande av utländska investeringar i USA kan göra extern anpassning smärtsamt och ge ett rejält slag mot den amerikanska ekonomin (Norrlöf 2010). Många centralbanker håller sina valutareserver i amerikanska statspapper på grund av deras 'nästan' riskfria natur och trovärdiga likviditet (Evanoff et al. 2016). Vidare tar Norrlöf upp att en minskning av dollarns roll skulle kunna ske som resultat av att andra stater formar kooperativa system från vilka hegemonen är utestängd (Norrlöf 2010), som till exempel BRICS. BRICS skapar genom NDB och CRA ett alternativt system som länder kan vända sig till.

Det skulle räcka med att Kina skulle minska sitt förtroende för dollarn och sälja dess amerikanska statspapper för att dollarn mycket möjligt skulle genomgå en depreciering, vilket ger slutsatsen att om länder med höga valutareserver skulle minska förtroendet

för dollarhegemonin så är det möjligt att det skulle ske en monetär maktförskjutning (Evanoff et al. 2016). Under de senaste två decennierna har BRICS visat ett konsekvent engagemang för en reformering av det internationella monetära systemet. Efter finanskrisen 2008 och Covid19-pandemin har BRICS implementerat riktade policyer och breddat samarbetsområden för att hjälpa medlemmar att minska sitt beroende av dollarn (BRICS 2020). NDB minskar ländernas beroende av dollarfinansiering genom att förlänga lån i lokal valuta och prioritera lokala regler och förfaranden där så är lämpligt. Förutom att främja låntagande i lokal valuta har NDB även godkänt lån i andra valutor som till exempel euron för att diversifiera sina reservvalutor från dollarn (NDB 2019).

3.3 "Yuan Oil Futures"

Norrlöf tar även upp en viktig aspekt till dollarns fortsätta hegemoniska roll, att den till fördel är kopplad till dess roll i handel med råvaror, framförallt olja (Norrlöf 2010). Medan NDB representerar hur BRICS utmanar dollarhegemonin genom etablering av en ny multilateral institution finns också viktiga aspekter på den globala oljemarknaden som kan minska dollarns hegemoni genom att utöka BRICS energisamarbete. Forskare har hävdat att den huvudsakliga fronten där dollarns framtid kommer avgöras är den globala råvarumarknaden, särskilt oljemarknaden, eftersom att dollarn har varit prissättningsvaluta för den globala oljehandeln (Luft 2018). Att använda andra valutor än dollarn på oljemarknaden är en utmaning för det internationella monetära systemet, men BRICS som grupp skulle kunna vara tillräckligt stark för att klara av denna utmaning. BRICS bildar ett större oljeimporterande block än hela Europeiska unionen. Ryssland och Kina som världens största energi-exportör respektive energi-importör mobiliserar inom BRICS att främja så kallad "yuan oil futures" och utmanar därmed dollarhegemonins position på oljemarknaden. "Yuan Oil Futures" lanserades efter BRICS toppmöte år 2018 som ett oljeterminskontrakt på Shanghais International Energy Exchange. Idag är Kinas nya oljeterminer prissatta i renminbin och kan växlas till guld, vilket har resulterat i att Kina har skaffat en inhemsk infrastruktur för handel med olja. En förändring som denna kan ses som början på en minskning av dollarns hegemoniska makt vad gäller den internationella oljeindustrin (Bloomberg 2018). Norrlöf menar att genom att minska dollarns dominerande roll inom oljehandeln kommer dollarhegemonin genomgå depreciering (Norrlöf 2010), vilket BRICS inhemska oljehandel skulle kunna göra.

3.4 Ny teknik, nya möjligheter

Förutom skapandet av NDB och CRA har BRICS även byggt egna globala infrastrukturer för internationella transaktioner som ett sätt att minska sitt beroende av dollarn. Betalningsinfrastrukturerna är oberoende av dollarn och kan fungera som alternativ till SWIFT, vilket är det ledande nätverket för finansiella transaktioner för hela världen (BRICS Business Council 2020). Detta system ger BRICS medlemsländer tillåtelse att skapa egna regler för internationell bankverksamhet och avveckling, och genom utveckling av alternativ finansiell infrastruktur till andra länder och regioner kan BRICS skapa större inflytande för sitt eget system på den internationella monetära arenan. Ett system som detta är särskilt gynnsamt för Ryssland och Kina som drabbas av amerikanska sanktioner. Ryssland har varit under amerikanska sanktioner sedan Ukrainakrisen år 2014 (Hamilton 2019), och på grund av att konflikten utökats militärt under 2022 så har sanktionerna blivit desto fler (Åkerman 2022). Vidare håller BRICS på att utveckla ett ambitiöst steg för att minska dollarns hegemoni, ett BRICS-Pay-system. Med detta system är BRICS dessutom villiga att utöka sin räckvidd till länder utanför BRICS, vilket skapar ett sätt för BRICS att minska dollarhegemonin genom den konventionella vägen för att främja lokala fiat-valutor i gränsöverskridande transaktioner (BRICS Buisness Council 2020). I samband med detta har de också utforskat en annan väg mot detta mål, att använda blockkedjeteknik för att bygga en digital valuta. Vid BRICS toppmöte år 2017 diskuterades möjligheten att ersätta den amerikanska dollarn med en BRICS-kryptovaluta, och år 2018 bestämdes genom ett avtal att samarbeta kring blockkedjeforskning som ett sätt att utveckla den digitala ekonomin (IR International 2017). Genom att BRICS utvecklar betalningsinfrastrukturer, samt en eventuell kryptovaluta, formas ytterligare system där hegemonen hålls utestängd, vilket Norrlöf menar är avgörande för att en depreciering av dollarhegemonin ska kunna ske (Norrlöf 2010).

3.5 BRICS relation till USA försvårar processen

Trots BRICS framväxande monetära infrastruktur tillåter det inte BRICS medlemsländer att göra ett fullständigt avbrott från det amerikanska dominerande systemet. En del av BRICS medlemsländer har närmare relationer med USA än vad andra medlemmar har, till exempel Indien, vilket också berör frågan om utanförskap. Stater är rädda för hotet om utanförskap, och enligt Norrlöf kan de vara beredda att acceptera avtal som kanske är mindre fördelaktiga än de avtal som gäller i början av förhandlingar, detta medför att aktörer som kan utforma uteslutningsarrangemang har incitament att hota utanförskap för att införa förmånsdelningssystem som fungerar till deras fördel (Norrlöf 2010). Även

om detta skulle hindra en del av BRICS medlemsländer att anta formell och kollektiv strategi för att minska dollarhegemonin på kort sikt kan de fortfarande informellt fortsätta med deras initiativ att minska dollarhegemonin. Vidare är en del av BRICS medlemsländer mindre sårbara för amerikanska sanktioner, dessa är exempelvis Brasilien och Sydafrika. Dessutom har de ekonomier som är mer integrerade i dollarsystemet än andra. Detta innebär att en del av BRICS medlemsländer görs mer känsliga för hotet om utanförskap och de delar inte heller samma brådska med att prioritera en minskning av dollarns hegemoniska makt. Alla medlemsländer i BRICS delar intresset av att minska sitt beroende till dollarn, men inte att skiljas från det dollardominerande internationella monetära systemet. Norrlöf förklarar att länder måste vara mindre beroende av amerikanska marknader för att kunna minska dess relation till dollarhegemonin. Dessutom måste länder minska sitt förtroende till den amerikanska hegemonin för att få USA:s makttillgångar att minska (Norrlöf 2010). Detta gäller även BRICS medlemsländer vilket innebär att en försvagning av dollarn skulle medföra negativa konsekvenser för dem. Precis som Norrlöf antar lämnar detta ett dilemma, eftersom medan stater oroar sig för auktoritära inslag kan övergången från dollarn till BRICS göra länderna mindre säkra. Vidare menar hon att den instabilitet som åtföljer kommer säkerligen att få negativa ekonomiska effekter (ibid.). Även om BRICS medlemsländer skulle föredra en minskning av dollarhegemonin skulle en dollardepreciering minska värdet på deras stora innehav av dollarreserver. De behöver alltså överväga sin önskan om att få större internationellt inflytande på internationella monetära arenan samt att minska dollarhegemonin och de materiella kostnader som en försvagning av dollarhegemonin kommer medföra, samtidigt som ländernas säkerhet skulle kunna sättas på spel. Norrlöf betonar att det är här ekonomiska och politiska beräkningar börjar skilja sig åt. Ur ett ekonomiskt perspektiv är inte källan till skydd det viktiga, men ur ett politiskt perspektiv är dock skyddet i slutändan av största vikt (Norrlöf 2010). Vidare tar hon även upp att precis som komplementaritet mellan olika maktdimensioner placerade USA i en dominerande position, så skulle en negativ maktspiral kunna utlösa dess undergång om en stark och trotsig opposition dök upp (ibid.), vilket potentiellt skulle kunna visa sig vara BRICS. Norrlöf fortsätter dock hävda att systemet är stabilt så länge hegemonin inte tyngs av stora förluster och så länge som trovärdiga alternativ till dollarhegemonin inte existerar (ibid.).

4. Avslutning

4.1 Sammanfattande diskussion

Precis som Brutesch och Papa (2013) hävdar visar den empiriska analysen att BRICS medlemsländer inte delar samma entusiasm för en minskning av dollarhegemonin, samtidigt som alla länderna är ense om att vilja se någon typ av monetär förändring. BRICS antagande om att minska dollarhegemonin syftar inte i grunden om en förgöring av dollarhegemonin utan snarare om en minskning av dess monetära roll på den internationella arenan. Vidare visar analysen på att BRICS illustrerar en alternativ finansiell infrastruktur som eventuellt kan möjliggöra immunitet mot amerikanska sanktioner och på tillgång till marknader via ett monetärt system bortom dollarn. En minskning av dollarhegemonin skulle få omedelbara konsekvenser, bland annat en försämrad förmåga för USA att använda dess strategiska sanktioner, samtidigt innebär detta långsiktiga utmaningar eftersom att USA:s sanktionsmakt används som verktyg för att behålla USA:s dominans utan användning av militärt våld. Idag är dollarn fortfarande den dominerande valutan, men till skillnad från vad Beckley (2011) kom fram till bör dollarns status inte antas vara för evigt. BRICS är bra utmanare till dollarhegemonin, men kan de utgöra ett hot för dollarns hegemoniska plats? Sett till Norrlöfs (2010) hegemoniska stabilitetsteori tycks svaret vid en första anblick vara ja. Om länder vänder sig bort från dollarhegemonin har BRICS framväxande infrastruktur skapat ett alternativt system dit länder kan vända sig och från vilka hegemonen är utestängd. BRICS framväxande infrastruktur kan vara en av anledningarna till dess successiva ökningar, vilket kanske kan intensifieras med tiden. Som Cao (2016) hävdar så skulle dock detta kunna vara ett resultat av ett marknadsbaserat flytande system. Det hör till att dollarn kan vara stark i år och svag nästa år. Huruvida det stämmer eller om tillväxten av BRICS sker på bekostnad av dollarns monetära roll kan jag inte ge svar på genom denna undersökning. Även om det är möjligt att BRICS skulle kunna tränga undan dollarn i liten utsträckning är det osannolikt att BRICS kommer att ersätta dollarn som dominerande reservvaluta. Vidare menar Cao (2016) att olika indikatorer visar att nya alternativa system som inte rör dollarn sakta men säkert håller på att skapas, hade hon gjort samma forskning idag kanske hon hade kommit fram till att BRICS hör till en av dem. Vad gäller säkerhetsdimensionen och BRICS medlemsländers alltför starka band till hegemonen, som även Norrlöf (2010) lyfter, finns det inga vidare utsikter för att BRICS skulle konkurrera med dollarn inom en snar framtid, och det är dessutom oklart om den politiska strävan finns hos alla av BRICS medlemsländer. Att förändra det internationella monetära systemet handlar inte bara om en relativ minskning av

dollarhegemonin utan om andras staters förmåga att organisera sig, och för närvarande är en del av BRICS medlemsländer alltför beroende av USA. BRICS kan därför inte projicera makt, eftersom att de inte har autonomi att definiera och fullfölja sina intressen. Att BRICS skulle utgöra ett hot mot dollarhegemonin är därför, sett till Norrlöfs hegemoniska stabilitetsteori, osannolikt. BRICS försök att prova nya tekniska möjligheter kanske i framtiden skulle kunna möjliggöra ett ökat hot mot dollarhegemonin.

4.2 Förslag för vidare forskning

Fortsatt visar undersökningen att användningen av ny teknologi, som exempelvis blockkedjor och digitala valutor, blir allt mer aktuellt på internationell nivå. Detta skulle kanske kunna leda till skapandet av nya infrastrukturer som utesluter den sittande makten och som avleder de monetära fördelarna från det dominerande systemet. Som vidare forskning föreslår jag att man skulle kunna undersöka hur blockkedjeteknologin kan avgöra ett potentiellt hot mot dollarhegemonin. Kanske kan en framtida tillbakablick på den långsiktiga processen för att minska dollarhegemonin visa att BRICS spelade en betydande roll i att etablera ett alternativt monetärt system, speciellt med tanke på BRICS satsningar på ny teknik.

Källförteckning

Backman, J. (2008). *Rapporter och uppsatser.* Lund. Studentlitteratur.

Beckley. M, (2011). *China's Century? Why America's Edge Will Endure.* Harvard College and the Massachusetts Institute of Technology.

BIS, (2016). *Daniel Mminele: BRICS roll i den globala ekonomin.* 2016-07-20 https://www.bis.org/review/r160720c.htm [Hämtad: 2022-05-13].

BIS, (2019). *Renminbi-omsättningen lutar på land.* 2019-12-8 https://www.bis.org/publ/qtrpdf/r_qt1912w.htm [Hämtad 2022-05-11].

BIS, (2019). *Triennial Central Bank Survey of Foreign Exchange and Over-the-counter (OTC) Derivatives Markets in 2019*. 2019-12-8 https://www.bis.org/statistics/rpfx19.htm [Hämtad: 2022-05-11].

Bloomberg, (2018). *Yuan Oil Futures to Start Trading.* 2018-03-26 https://www.bloomberg.com/news/videos/2018-03-25/yuan-oil-futures-to-start-trading-video [Hämtad 2022-05-14].

BRIC, (2009). *Joint Statement of the BRIC Countries' Leaders* 2009-01-16 http://en.kremlin.ru/supplement/209 [Hämtad: 2022-05-11].

BRICS, (2020). *Strategi för BRICS ekonomiskt partnerskap 2025.* https://eng.brics-russia2020.ru/images/114/81/1148155.pdf [Hämtad: 2022-05-18].

BRICS, (2013). *BRICS Joint Statistical Publication 2013.* Available at https://brics.ibge.gov.br/publicacao.html [Hämtad: 2022-05-14].

BRICS Business Council, (2020). Årsrapport för BRICS Business Council 2020. https://brics-russia2020.ru/images/114/83/1148381.pdf [Hämtad: 2022-05-14].

BRICS Indien, (2021). *Evolution av BRICS* https://brics2021.gov.in/about-brics [Hämtad: 2022-05-13].

Bruetsch, C.,and Papa, M. (2013). *Deconstructing the BRICS: Bargaining Coalition, Imagined Community or Geopolitical Fad?* Chinese Journal of International Politics.

Bryman. A, (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder.* Uppl. 3. Liber.

Cao. L, (2016). *Currency Wars and the Erosion of Dollar Hegemony.* Chapman University. Fowler Law Research Paper 38. Mich. J. Int'l l.

CNBC, (2018). *Anti-dollar-uppvaknandet kan bli grovare och snabbare än de flesta ekonomer förutspår.* 2018-08-27 www.cnbc.com/2018/08/27/the-anti-dollar-awakening-could-be-ruder-and-sooner-than-most-economists-predict.html [Hämtad: 2022-05-17].

COFER, (u.å). *Table 1. World Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves.* https://data.imf.org/?sk=E6A5F467-C14B-4AA8-9F6D-5A09EC4E62A4&sId=1408243036575 [Hämtad: 2022-05-26].

Dagens Industri, (2022). *EU och USA flaggar för fler sanktioner.* 2022-02-2 https://www.di.se/nyheter/eu-och-usa-flaggar-for-fler-sanktioner/ [Hämtad: 2022-05-16].

Eichengreen. B, (2011). *Exorbitant Privilege. The Rise and Fall of the Dollar and the Future of the International Monetary System.* International Monetary System, Oxford: Oxford University Press.

Esaiasson, P., Giljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad.* Stockholm. Norstedts Juridik AB.

Evanoff, D., Haldane, A & Kaufman, G., (2016). *The New International Financial System: Analyzing the Cumulative Impact of Regulatory Reform.* World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.

Hamilton, A. (2019). *BRICS Nations Aiming for Common Payment System*. FinTech Futures.

IMFBlog, (2021). *US Dollar Share of Global Foreign Exchange Reserves Drops to 25-Year Low.* 2021-05-05 https://blogs.imf.org/2021/05/05/us-dollar-share-of-global-foreign-exchange-reserves-drops-to-25-year-low/ [Hämtad: 2022-05-15].

NDB, (2014). *Avtal om den nya utvecklingsbanken*. 2014-07-15 www.ndb.int/wp-content/themes/ndb/pdf/Agreement-on-the-New-Development-Bank.pdf [Hämtad: 2022-05-16].

NDB, (2019). *Årsredovisning.* 2019-12-31 www.ndb.int/annual-report-2019/ [Hämtad: 2022-05-16].

Norrlöf, C. (2010). *America's Global Advantage: US Hegemony and International Cooperation.* Cambridge University Press.

RT International, (2017). *BRICS-länder som överväger egen kryptovaluta som avvecklingsmekanism.* 2017-09-04 www.rt.com/business/401969-brics-consider-joint-cryptocurrency/ [Hämtad: 2022-05-13].

Triffin, R (1960), *Gold and the Dollar Crisis: The Future of Convertibility,* New Haven: Yale University Press.

U.S Department of State Archive, (u.å). https://www.state.gov/u-s-department-of-state-archive-websites/ [Hämtad 2022-05-13].

Gallagher. KP, (2015) *Contesting the Governance of Capital Flows at the IMF. Governance,* vol. 28, no. 2.

Helleiner, E., and Kirshner, J. (2009). The Future of the Dollar. Ithaca: Cornell University Press.